

Українські політичні партії
та громадські рухи
наддніпрянщини на початку
XX століття

Перші політичні партії, які утворені і діяли на території Наддніпрянської України, що перебувала під владою Російської імперії були

1. Революційна українська партія /РУП/.

Виникла в 1900 р. в м. Харкові. Лідери-студенти: Д. Антонович, Б. Камінський, Л. Мацієвич, М. Русов.

Мета: самостійна соціалістична Україна.

З 1903 р. РУП офіційно відмовилась від програмового завдання – самостійності України, віддавши перевагу соціалістичним, соціально - економічним вимогам та боротьбі за автономію України в складі Російської федерації.

В 1904 р. – частина членів РУП приєдналась до Російської соціал-демократичної робітничої партії /РСДРП/ як крайова організація під назвою Українська соціал-демократична спілка /УСДС/ (Скоропис-Йолтуховський, Ткаченко, Мазуренко).

В 1905 р. – на II з'їзді РУП була перейменована в Українську соціал-демократичну робітничу партію /УСДРП/.

2. Українська соціалістична партія /УСП/.

Виникла в **1900** р.

Лідери: Б. Ярошевський, М. Меленевський,- українці польської культури.

Створена на взірець Польської соціалістичної партії /ПСП/.

Програмні засади: практично не було розбіжності з РУП, тому на деякий час УСП (червень - грудень 1903 р.) навіть об'єднувалась з РУП.

В 1904 р. – більшість членів УСП вступила в ПСП.

3. Українська народна (національна) партія /УНП/.

Оформилась в 1902 р. як виразно націоналістична опозиція РУП.

Лідери: М. Міхновський, О. Макаренко.

Мета: "єдина, нероздільна, самостійна, демократична Україна".

Головний програмний документ: "10 заповідей члена УНП".

4. Українська демократична партія /УДП/.

Виникла в **1904** р.

Лідери: Б. Грінченко, С. Єфремов, І. Стешенко, - молодші члени громади та Всеукраїнської Загальної Організації.

Мета: ліквідація російського абсолютизму, побудова конституційного ладу, автономія України, широкі демократичні перетворення.

В кінці 1904 р. в УДП стався розкол, група лівих діячів проголосила створення Української радикальної партії /УРП/, оскільки їх не задовольняло обмеження лише національно-просвітницькою діяльністю УДП.

5. Українська радикальна партія /УРП/.

Виникла в кінці **1904** р.

Лідери: Б. Грінченко, С. Єфремов, М. Левицький, Ф. Матушевський.

Мета: соціалістичне перетворення майбутньої України та федеративні відносини з Росією.

Наприкінці 1905 р. після кількомісячного самостійного існування УРП об'єдналась з УДП, утворивши Українську демократично-радикальну партію /УДРП/.

УРМ

6. Українська демократично-радикальна партія /УДРП/.

Виникла в кінці **1905** р. Проіснувала до 1908 р., до заснування на її базі непартійного Товариства українських поступовців /ТУП/.

Мета: ліберальні перетворення, знищення експлуатації людини людиною, соціалістичний лад, автономія всім націям на їх території, створення "Просвіт".

Брала участь у виданнях практично всіх україномовних часописів.

7. Українська соціал-демократична робітнича партія /УСДРП/.

Виникла в грудні **1905** р. шляхом перейменування РУП.

Лідери: С. Петлюра, В. Винниченко, Д. Донцов, М. Порш, А. Жук.

В основу програми УСДРП лягла Ерфрутська програма німецьких соціал-демократів

1891 р.: право кожної нації на культурне і політичне самовизначення; широке самоврядування. Були намагання об'єднати партію з РСДРП, але через теоретичні розбіжності цього не сталося.

8. Українська партія соціалістів-революціонерів /УПСР/.

Зародилась в 1903/1904 рр., коли з'явилися перші гуртки українських есерів, які на початку 1906 р. об'єдналися в УПСР.

Але невдовзі партія була розгромлена, її формування завершилося у квітні 1917 р. на установчому з'їзді.

На осінь 1917 р. наймасовіша партія – налічувала 75 тис. чол. УПСР опиралась на селянство та національну інтелігенцію.

Лідери: М. Ковалевський, П. Христюк, М. Грушевський.

Мета: "пристосувати соціалістичні ідеї до конкретних форм життя української демократії". Особливий наголос на аграрні перетворення, що забезпечило значний вплив в українському селі. Автономія України.

Public domain

9. Українська партія соціалістів-федералістів /УПСФ/.

З 1907 р. по 1917 р. Українська демократично-радикальна партія, будучи складовою частиною ТУП, вела в основному культурологічну роботу.

В червні 1917 р. на конференції УДРП перейменована в УПСФ.

Лідери: С. Єфремов, Д. Дорошенко, Ф. Матушевський, А. Ніковський.

Мета: соціалізм і федерація.

10. Українська демократично-хліборобська партія /УДХП/.

Утворена у червні 1917 р.

Лідери: Д. Донцов, В. Липинський, В. і С. Шеремети.

Мета: "боротьбу за державний суверенітет цілого українського народу по всій Україні ми ставимо найважливішою і вихідною точкою нашої політичної програми"; "Українська національна ідея тільки тоді в силі оживити собою українську етнографічну масу, коли вона йде поруч з ідеєю суверенітету українського народу, коли вона кличе до повного національного визволення".

11. Українська партія самостійників-соціалістів /УПСС/.

Виникла на основі УНП М. Міхновського в грудні **1917** р.

Лідери: І. Луценко, О. і П. Макаренки, О. Степененко, М. Міхновський.

Мета: "Незалежна Українська Народна Республіка з парламентом та президентом", "націоналізація землі тощо".

12. Українська трудова партія /УТП/.

Виникла у жовтні **1917** р.

Лідери: Ф. Крижанівський та інші лідери кооперативного руху.

Мета: збереження приватної власності; автономія України.

